Ч. 212 (13.451). Львів, понеділок 14. серпня 1933. Póoztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00 „, Піврічно 30·00 „, Річно 60·00 „. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долр., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Биймо у великий дзвін на трівогу!

Український Народе!

Велика Україна, Твій материк, цей найбагатший край в Европі, корчиться нині в голодових муках і болях і терпить невиносний національний гнет.

Російські комуністи-більшовики, що вогнем і мечем знищили Українську Державу над Дніпром, що багнетами насадили свою диктатуру на нашій землі, розпинають тепер український нарід. Вони нищать найкращих його синів розстрілами, мучать тюрмами й засланнями і масово виголоджують усе населення на Україні.

Це не поголоски й не сплітки, це найчистіша правда! Про цю страшну правду говорить нині голосно світ, про цю болючу правду кажуть наші тамошні брати у численних листах до свояків і знайомих, про цю жахливу правду оповідають і численні втікачі з більшовицької неволі. Зате цю трагічну правду закривають комуністи. З усіх листів наших нещасних братів і з усіх оповідань утікачів чуємо розпучливий крик: „Рятуйте, бо загибаємо від насильства й голоду!"

Український Народе!

Деб Ти не жив поза межами Великої України, чи в Галичині, чи за океаном в Америці, чи на Волині й Холмщині, чи в далекій Австралії, чи на Буковині й Бесарабії, чи в Китаю, чи на Закарпатті й на еміграції в Европі, чи в гарячій Африці — ніде Ти не можеш спокійно приглядатися величезному горю та мукам Твоїх неволених і голоджених братів.

Ти мусиш сказати своє тверде слово гнобителям і світові цілому про їхню недолю. Ти мусиш зробити все, щоби рятувати загрожене істнування 35-ти міліонів братів, — щоби рятувати тим самим себе, своє національне життя перед загладою. Бож комуністичні московські диктатори завзялися вже на само життя українського народу, що найшовся під їх владою. Вони знищили всі багацтва української землі, вони зруйнували українське народнє господарство, вони через насильну колективізацію геть завалили хліборобство й довели українське населення до голоду. На українських широких, урожайних ланах ростуть тепер переважно буряни, а український хлібороб у голодових муках докотився декуди до людоїдства. На українській землі, де недавно хвилювали непроглядні пшеничні лани своїм буйним колоссям, запанувало наслідком комуністичної господарки людоїдство. Цеж найстрашніше явище під сонцем. Щоби в хліборобській країні брат поїдав з голоду брата — цього світ не чував і земля наша досі не знала.

Одначе й людоїдство не спинило російських комуністів від того, щоби тепер, при зборі цьогорічних невеликих урожаїв, не наложити своєї руки на весь український збір. Комуністи рішили вивезти з України все збіжже на північ, у московські промислові осередки, а українське населення тимсамим віддати масово на поталу голодовій смерти. За спротив населення проти такого обдирання краю та проти голодження комуністи нищать його немилосерно розстрілами, а всю вину за неврожай складають на українську національну свідомість і тому гноблять український нарід політично гірше московських царів. Вони касують усі рештки політичної автономії Радянської України, нищать усі українські культурні надбання та викорінюють українізацію. На виснаженому голодом народньому організмі виконують при допомозі терору ще й нечуваний і невиданий в історії ніякого народу політичний гнет.

Український Народе!

Урвалася міра Твого терпіння. Мовчати далі не можна! Скрізь, де бється українське серце, треба не тільки протестувати проти всіх комуністичних насильств, але й заворушити сумлінням цілого людства, поставити на ноги весь світ, щоби він звернув увагу на Твоє положення й прийшов Тобі з допомогою.

Українська Парляментарна Репрезентація і всі центральні українські установи заснували у Львові **Український Громадський Комітет рятунку України.** Подібні Українські Комітети треба творити по всьому світі, треба їх працю узгіднювати та спільними зусиллями змагати до облекшення долі наших неволених братів на Великій Україні.

Український Народе!

Деб Ти не жив, чи на власній землі, чи на еміграції, чи в Европі, чи за океанами, ставай одностайно в суцільні лави боротьби з насильством. Мобілізуй опінію світа проти всіх комуністичних страхіть на Великій Україні. Допомагай своїм братам на Великій Україні, чим можеш і як можеш. Львівський Громадський Комітет поведе масову рятункову акцію в краю та за кордоном і в найкоротшому часі оголосить подрібний її плян. У своїй праці Комітет рахує на загальну, масову підтримку. Повний віри в успіх початого діла, Комітет кличе до дружньої співпраці всіх українців, що щиро хочуть зєднатися в болю зі своїми гнобленими наддніпрянськими братами.

А Ви, нещасні, опухлі з голоду Брати знад Дніпра, Кубані та Дону, прийміть від нас вислови найглибшого співчуття у великому горі, прийміть вислови подиву для Вашої мужної постави в нещастю й будьте певні, що скорше чи пізніше прийде кінець Вашим мукам, а засяє сонце Волі зпоза комуністичних хмар і темряви, що повисли над Україною.

Львів, дня 25. липня 1933

Підписали:

1. За Українську Парляментарну Репрезентацію: **Д-р Дмитро Левицький, Дмитро Великанович.**

2. За Товариство „Просвіта" у Львові: **Василь Мудрий, С. Магаляс.**

3. За Наукове Товариство імени Шевченка у Львові: **Д-р В. Левицький.**

4. За Українське Педагогічне Товариство „Рідна Школа" у Львові: **о. Олекса Базюк, Д-р Мирон Коновалець.**

5. За Український Католицький Союз у Львові: **Вол. Кузьмович, А. Трач.**

6. За Союз Українок у Львові: **Мілена Рудницька.**

7. За Т-во укр. письменників і журналістів у Львові: **І. Кедрин.**

8. За Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові: **Ю. Павликовський, Р. Левицький.**

9. За Краєве Господарське Товариство „Сільський Господар" у Львові: **Ю. Павликовський, М. Холевчук.**

10. За „Народну Торговлю", Краєвий Союз Споживчий у Львові: **Ю. Павликовський, Д-р Бариляк.**

11. За Краєвий Молочарський Союз „Маслосоюз" у Львові: **А. Мудрик, А. Палій.**

12. За Центральний Кооперативний Банк у Львові: **Д-р Кость Левицький, М. Кисілевський.**

13. За „Дністер", Товариство взаїмних обезпечень у Львові: **інж. Ю. Мудрак, Д-р Л. Макарушка.**

14. За „Центросоюз", Союз Кооперативних Союзів у Львові: **Інж. М. Творидло, Радловський.**

15. За Земельний Банк Гіпотечний у Львові: **В. Сінгалевич, Волошиновський.**

16. За „Карпатію" Т-во Взаїмних Обезпечень на життя і ренти: **д-р І. Гижа і О. Тарнавський.**

17. За Народну Організацію Українців м. Львова: **Агатон Добрянський.**

18. За „Молоду Громаду" у Львові: **Радловський, М. Бойковський.**

19. За Товариство „Взаїмна Поміч українського учительства у Львові": **Зелений, Д. Петрів.**

20. За Тов. учит. вищ. шкіл „Учительська Громада" у Львові: **Сиротюк.**

21. За Союз Українських Адвокатів у Львові: **Д-р Кость Левицький.**

22. За Українське Лікарське Товариство у Львові: **Д-р Максимонько.**

23. За Союз Укр. Приватних Службовиків „СУПРУГА" у Львові: **Камінський, Гладкий.**

24. За Українське Товариство Допомоги інвалідам у Львові: **Д-р І. Гижа, Волошиновський.**

25. За Товариство Охорони Воєнних Могил у Львові: **Карпінський, Д-р Лициняк.**

26. За Тов. „Сокіл-Батько" у Львові: **В. Мигаль, інж. Свірський.**

27. За Головну Старшину Укр. Рух.-Спорт. Т-ва „Великий Луг" у Львові: **М. Козланюк, І. Мамчак.**

28. За „Міщанське Брацтво" у Львові: **М. Стефанівський, М. Кривецький.**

29. За Т-во „Зоря" у Львові: **М. Кліщ.**

30. За Укр. Т-во „Сила" у Львові: **І. Табора, С. Валько.**

31. За Т-во „Воля" у Львові: **Козіцький Іван, Сивуляк Михайло.**

32. За „Українське Народнє Мистецтво" у Львові: **Ірена Макух-Павликовська.**

33. За Укр. Т-во Допомоги Емігрантам з України у Львові: **А. Петренко, Ф. Дудко.**

34. За Відділ Укр. Центр. Комітету в РПП. у Львові: **О. Кузьминський.**

35. За Відділ Союзу Українок-Емігранток в РПП. у Львові: **Ал. Тарановичева, Л. Доценкова.**

Німецька відповідь на демарш.

(Від нашого кореспондента).

Париж, 9. серпня 1933.

(=) Нарешті і Льондон, і Париж, і — можна здогадуватися — Відень, усі знають на чому стоять: відповідь Берліна на французько-брітійський протест в обороні „незалежної" Австрії вже відома. Вона багато дечого розяснила, і на багато дечого натякнула.

Гріх сказатиб, що було легко визнатися серед депеш і суперечних комунікатів, якими в останньому тижні засипували світ Гавас, Вольф, Стефані. Як не як, а одно з них швидко виявилося: що виступ великих держав не може бути одностайний, як спершу заповідалося; виявилося, що Італія грає в цій, як у багато інших справах, свою окрему гру; і що німецький уряд супроти незгоди великих держав, з яких одна мабуть уже звязана якимось важним тайним договором з Німеччиною, зовсім не збентежений, ані не онесмілений щодо своєї дальшої поведінки в спірному — в даному разі: австрійському питанню.

Кореспондент „Таймсу" з Берліна (мимоходом слід зазначити, що друга після „Таймсу" велика брітійська газета, „Манчестер Гардіян", тепер у Німеччині заборонена тай кореспондента там уже не має), який дивиться тверезо на справи і не хоче дурити ні себе ні своєї публики, вже кілька днів перед славетним виступом брітійсько-французьким у Берліні, заповідав, що виступ той ніякого наслідку не буде мати. „Не можна завважити — писав він — у німців найменшої схильности присмирити свою діяльність проти Австрії", — і додавав: Національні соціялісти переконані, що як лише ще трохи витревають на дотеперішних своїх заходах щодо Відня, то уряд Дольфуса неминуче провалиться; вони переконані також, що чужинецькі опікуни австрійської самостійности з приводу цього питання на ніяке діло не зважаться. Нині ясно, що кореспондент „Таймсу" не помилився. Одначе асетаки і він не доцінював ступеня рішучости, з якою гітлерівський уряд відкинув брітійсько-французькі „завваження".

Тай славетному договорови чотирьох попавсь удар, тай який ще!

З першою спробою покористатися ним договір цей таки здорово захитався. Коли якийсь дипльоматичний заряд покажеться таким крихким, то це знак, що він з самого початку був зле зліплений. Нині з відповіді одної з учасниць договору, Німеччини, на „дружні" зваги Англії й Франції ясно видно, що справжній дух договору цього не був духом згоди. Навіть ввічливий він не був. Ствердження цього факту мабуть буде єдиним вислідом французько-брітійського демаршу в Берліні.

Єдиним — у закордонній ділянці. Бо в ділянці внутрішньої німецької політики невдачний льондонсько-паризький виступ в Берліні, спричинивши горду й тверду відповідь німецького уряду, може лише скріпити повагу цього уряду в Німеччині взагалі, а у розфанатизованих колах національно-соціялістичних зокрема. Одначе, правду сказати, також у закордонній ділянці подія ця принесла світові ще один — небажаний особливо Парижеві — вислід, а властиво натяк: натяк на те, що італійський уряд останніми днями — всупереч тутешнім сподіванням до французького уряду принаймні — не наблизився. Що воно так, доказом цього може послужити відсутність італійського амбасадора при англійсько-французькому демарші. А саме надії на угоду з Італією вважалися в деяких, впливових французьких колах найважнішою, чи не єдиною цінною, сторінкою договору чотирьох.

Одним словом: замість до кращого, справи йдуть до щораз гіршого, і то з усіх боків. Ось саме вчора, тобто одночасно з відомостями про берлінську відповідь на демарш, велика консервативна льондонська газета „Морнінг Пост" донесла, що французький уряд веде переговори з Москвою про передачу частини зброї, залишеної німцями по военних совітських фабриках — на річ Польщі. Як відомо, між райхсвером і червоною армією була тайна угода, по якій у декотрих совітських фабриках фабриковано зброю для Німеччини. З приходом Гітлерівщини до влади в Німеччині, цій фабрикації зброї прийшов кінець. Частину военних припасів німці вспіли, правда, вчас перевезти до Німеччини, але решта залишилася на місці, в Радянщині. Льондонська газета впевняє, що французький уряд силкується забезпечити для Польщі ці припаси німецької зброї, тай, що він хоче прислати (або може вже прислав?) французьких інжинірів і військових техніків на місце висланих з Радянщини або відкликаних німецьких інжинірів і штабових офіцирів з СРСР. Переговори про ці справи ведеться, мовляв, у Парижі. Доносить ще той самий консервативний щоденник, що радянський уряд закупив у Франції велику партію военних літаків і інших засобів авіяції та що між Францією і Совітами заключено угоду про збільшення ввозу деяких продуктів, необхідних для фабрикації вибухових матерій...

Звістки ці льондонської газети можна вважати не прибільшеними, а радше применшеними. З приходом гітлерівщини, яку тут вважають за свого рода новітнє видання „Ісляму" розвивається в Европі гра не між Москвою з одного боку і рештою світа з другого, а гра між Парижем з його союзниками і приятелями з одної сторони і Берліном з другої. Чи це нам мило, чи немило — інша річ.

—o—

Безробіття на селі, український промисл і завдання кооперації.

Стаття дискусійна.

II.

Як з наведених цитатів видно, наші автори порушили кілька дуже важних і пекучо актуальних проблем та заняли супроти них майже однозгідне становище. Проблеми ті ось які: безробіття серед селянства та спосіб, як усунути його; створення українського промислу, завдання кооперації у відношенні до обох повищих справ. Кожне питання таке важне та обемисте, що про кожне зокрема треба би писати низку статтей.

Колиж хочемо обговорити всі ті справи в одній статті, то мусимо вдоволитися тільки кількома найістотнішими рисками, які дозволять читачеві як слід зорієнтуватися в порушених питаннях.

Зачнемо від проблеми безробіття серед нашого селянства і відразу запитаємо: Чи можна трактувати його окремо, як проблему, що має свій окремий бит, сам про себе? Чи слід шукати способів, окремо для села, які могли би зарадити безробіттю на селі і без звязи з загальним безробіттям? Очевидна річ, що безробіття на селі є тільки одним з проявів загального безробіття, а загальне безробіття є конечним наслідком сучасної економічної кризи. Хто хоче зарадити безробіттю на селі, мусить мати на увазі оттой ланцюг причин і наслідків. Безробіття на селі, а таксамо і безробіття в місті, може бути усунене тільки тоді, як перестане ділати його причина: загальна економічна кріза! Отже хто хоче лікувати безробіття на селі, мусить наперед лікувати сучасну економічну крізу.

Економічна кріза — це хороба сучасної суспільної господарки, отже суспільно-економі-

---

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 14. СЕРПНЯ 1933.

ЛЕВ ЯСІНЧУК. 9)

НЮ ЙОРК.

УКРАЇНЦІ В НЮ ЙОРКУ.

Число й організація. — Матеріяльні здобутки.— Процес національного оформлювання.

У цій некоронованій світовій столиці поміж небосяжними будівлями, в недалекій віддалі від просторого океану, живе споре число українців. Вони поміняли свої низькі, соломою криті хатки, широкі управні простори за цей новий світ. І чуються в ньому зовсім добре.

Вони себе начисляють „багато". Кому не вистає таке означення, тому відповідають: нас є 30, а то й 40 тисяч. Можливо. А може й ні. Перепис того не виказує. Помічні джерела теж ні. Вправді українці мають у Ню Йорку щось 40 товариств. Але найбільше з тих товариств, „Дністер", не має й пів тисячки членів. Інші мають менше — сотками, а то й десятками. Багато українців є членами кількох товариств. Більшовики гуртуються окремо, але їх також нема на великі сотки. Три церкви, до яких причисляються нюйорські українці, а саме гр.-католицька — найсильніша, українська православна (автокефальна) й евангелицька (нечисленна), також не вказують на таку велику скількість українців у Ню Йорку. Але не виключене, що цілі тисячі нюйорських українців живуть з боку від усього національного руху, багато з них враз із церквою пропало в таборі лисих москалів, а то й дехто навіть у поляків. Якби так ще дочислити прикарпатських українців, то певно загальне число значно зросло би. Але вони щонайбільше — „руснаки". Про українців не дуже то хотять чути й дуже мало коли беруть спільну участь у загальних виступах.

Як брати осередню часть міста, Мангетен, то українці живуть головно в долішній частині. Там дешевше, бо не таке панство. Але багато з них живе по тих частинах, що ніби передмістя обгорнули собою Мангетен: по Бруклині, Асторії, Бронксі, тощо.

Здається, можна без перебільшення й нарушення правди сказати, що нюйорські українці найрухливіші в Америці. Тут виявляється життя яскравіше, як у кожному іншому американському місті, а навіть у котромунебудь галицькому — очевидно з виключенням Львова. Але це життя більше маніфестаційне — так можна би його окреслити. Якщо будемо шукати тривких, матеріяльних, громадських вислідів зусиль нюйорських українців, то хіба можна вказати на церкву св. Юрія, Народній Дім при 6-ій вулиці, чи гр.-кат. церкву при 5-ій вулиці в Бруклині, або новітню українську православну церкву при 14-тій вулиці. Зрештою не здобулися нюйорські українці на ніщо трівкого. Ба навіть сам Народній Дім незвичайно важко вдержується. Народній Дім у Бруклині перебрали в руки більшовики. Українські часописи, що час до часу появлялися в Ню Йорку, не вдержувалися довго. А були й гарні завдатки, особливо коли взяти на увагу початкові виступи тут родженої і вихованої молоді.

Щож за причина, що українці не мають тут наразі більше трівких слідів свого істнування?

Можна зрозуміти, що заманити в цей новітній Вавилон з ріжних кінців українських земель людей хочби й одного народу, але ріжного віку, заняття, уподобань, звичаїв, людей часом неграмотних або напів грамотних, може не так то й важко. Але перетопити в чужому позиченому казані цілу ту мішанину в одну спільну масу, зорганізувати її, надати їй один напрямок, одні бажання та змагання — це вже велитенські завдання для цілих поколінь. Тай то під умовиною, що найдеться подостатком відповідних сил, які з завзяттям апостолів будуть проводити свою ідею. А хтож мав доконати цього великого діла тут? Де ті люди, що мали продумати мету і спосіб до цього? Де ті руки, що мали би були взятися до чорної роботи? Не могла американська еміграція здобутися на свого великана духом, який став би авторитетом для всіх, коли й рідний край не здобувся на такого велинана дотепер.

Ось тут і почалася трагедія нюйорських українців. Тих умів, ані тих рук не було, не зважаючи на те, що в декого була й добра воля. Крім священика в давніх часах, який не всім догодив та проти якого були деякі застереження, тут до-недавна не було нікого постійного, хто повів би був плянову гуртуючу роботу серед українських мас. Щастя мав Ню Йорк, що тутже поблизу, в Джерзі Ситі, осідок Українського Народнього Союзу й редакції його органу „Свободи". Щастя й у тому, що випадково згуртувалося в тих установах у недавніх роках невеличке число людей, не обтяжених атавізмом розбивача, які продумано, витревало, впертo й послідовно надають напрямок дальшому ходові українських справ не тільки в Ню Йорку, але й в Америці. Треба було десятки років на те, щоби ця мішана маса почула себе серед зборища людських рас загалом одним народом, щоби перестала зі собою ворогувати з таких причин, як давніше наші парібки села, з якого дівка йде заміж на друге село, щоби та маса себе взаїмно пізнала, набрала до себе довіря і почала думати про щось більше, як про щоденні справи, словом — щоби наші люди стали справжніми українськими громадянами на довгій півкулі землі.

—o—

ва хороба. Подібно як фізіольоґічну хоробу можна лікувати, або нищити її радикально при помочі доцільних та успішних засобів, або тільки ослаблювати її напруження та зменшуючи її шкідне ділання власне при помочі т. зв. половинних засобів, так і суспільну хоробу, що проявилася сучасною крізою, можна лікувати або радикально, усуваючи основні причини крізи, або тільки половинно, латаючи місцями надто вже великі діри.

Власне льондонська господарська міждержавна конференція поклала собі за мету латати ті надто великі діри, але досі це не йде!

III

Не підлягає найменшому сумнівові, що основна причина сучасної економічної крізи лежить у самій таки природі сучасної продукції та розподілу дібр. Характеристичною прикметою теперішньої суспільної господарки та її історичною природою є те, що її метою, а разом з тим і погоновою пружиною всякої господарської діяльности в ділянці продукції та розподілу є зиск. Тільки задля зиску т. зв. продуценти підіймаються сякої чи такої продукції, тільки задля зиску купці підіймаються розподілу товарів і т. д. і т. д.

В сучасній крізі бачимо, що обі згадані господарські функції, себто продукція і розподіл (іншими словами: промисл, рільництво та торговля), занепадають і завмирають. Питаємось: Чому? Чи справді господарська діяльність суспільства випродукувала такий надмір дібр та товарів, що не тільки всі життєві потреби суспільности заспокоєні, але й лишається неужиточна надвишка?!

Річ очевидна для кожного обсерватора, що ні! Деж можна говорити про надвишку дібр — коли міліони людей не мають даху над головою! Міліони ходять неодягнені як слід і невзуті! Міліони примирають з голоду, мерзнуть з холоду і т. п.

Отже нема надвишки, навпаки: дійсне запотребування всяких конечних для людського життя дібр вимагало би зможеної, скріпленої, поширеної продукції. Чомуж у такім разі продукція завмирає, чому фабрики застановляють працю, чому з кожним днем росте число безробітних?

Ось тому, що нема консумента, котрий не тільки зужив би випродукований товар, але й був би в силі так заплатити за той товар, щоби його виріб продуцентові оплатився, отже приніс зиск. **Продукція і торговля завмирають, бо не можуть дати своїм підприємцям зиску!** Головною функцією продукції в капіталістичнім ладі є приносити зиск. Коли продукція перестала нести зиск, тратить свою рацію істнування. Так є в капіталістичнім господарськім ладі.

IV.

Беручи під увагу рільництво, мусимо тямити, що новочасна аґрікультура розпоряджає вже нині такими удосконаленими засобами хемічного та технічного характеру, що могла би просто в нескінченість побільшувати збіжеву, ярину та овочеву продукцію і при тім дати би... така інтенсифікація рільництва оплачувалася, себто давала продуцентам добрий зиск. працю соткам тисячів рук та тисячам голов, як-

Але така інтенсифікація рільництва не оплачувалася би, бо кошти продукції перевищували би ринкову ціну сільсько-господарських продуктів. Вправді застосована в цілій ширині і використана в усіх можливостях інтенсифікація рільництва не тільки затруднила би всі нині на селі дармуючі руки, але й наповнила би всі голодні животи. Але за капіталістичної господарки вона не буде зроблена, бо не дала би зисків. Коли така інтенсивна господарка в сучасних обставинах капіталістичного господарського ладу, де продукується тільки задля зиску, не оплачувалася би, то є вона економічно неможлива і належить хіба у сферу фантазій!..

Адже та сама причина, яка каже фабрикантові застановити продукцію і викинути на брук тисячі безробітних, не дозволяє і рільникові переводити інтенсифікацію рільництва, не дозволяє затруднювати безробітних. І тут і там той сам рішаючий аподиктичний арґумент: **не оплачується...** Арґумент страшний не тому, що фабрикантські зиски зменшуються, але тому, що ціле господарське життя впадає у блудне колісце. Через застій у продукції росте в нестримнім гоні безробіття, міліонові маси робітного народу попадають в нужду, отже перестають бути консументом всіляких дібр власне для них призначених, той занепад консумції тягне за собою нові обмеження продукції, нові обмеження продукції створюють нових безробітних, нове безробіття воліче за собою нові обмеження консумції і так у колісце до щораз гіршого, щораз трагічнішого, щораз більше безнадійного!

Володимир Темницький.

—o—

Вістки з Волині.

Тільки „Рідна Хата". Група українських інтеліґентів Луцька зголосила до реєстрації в воєвідському уряді статут українського клюбу „Родина". За взірець взяли статут польського „Клюбу працюючої інтеліґенції" (КПІ). Характер орґанізації мав бути чисто клюбово-розваговий. Коли воєвідський уряд зволікав з реєстрацією клюбу, трьох основоположників зголосилося до начальника відділу безпеки, щоби прискорити справу. Почалася розмова, що нагадувала іспит: длячого закладається клюб, чи міг би бути принятий Певний і „незалежні" громадяни, чи не посварилися би і т. д. Врешті одержано повідомлення за підписом воєводи Г. Юзевського, що уряд не може згодитися на зареєстровання клюбу, бо... в Луцьку вже є анальоґічні клюби (читай: „Рідна Хата"), що повстання „Родини" могло би причинитися до тертя між частинами громадянства і т. д. Підхід до українського громадського життя і мотивація відмови просто історичні. Польська державна влада стає в обороні „згоди в семействі" українського громадянства і наказує людям силоміць в одній кімнаті ґрати шахи та читати ґазети!

Зміна курсу. Якось так сталося, що після підписання пакту про неаґресію дещо на Волині змінилося. Досі при всіх урочистотях і в певній пресі раз-ураз бували натяки на визволення України, Київ, св. Софію і т. п. блага для українців. Тепер про це — ні згуку. Обіцянок більше нема — за риським кордоном. Про Волинь нема що й казати, бо обіцянок тут ніколи не було. Зате тут є інші новинки. Деякі українські вчителі й учительки вже одержують натяки, щоби шукати собі інших місць, бо... мало займаються „сполечною" працею, себто не закладають... чисто польських кулек, спортових орґанізацій, Стшельца і т. д. Та й у цих чисто польських виховавчих організаціях не все є певне. Комсомольці масово вступають до „кулек млодзежи вейскей", шукаючи в них собі захисту і криївки. Для них уже „просвітянських хат" замало. В кулках безпечніше. Отак комсомольці с. Хорлуп на Луччині найшли собі непоганий притулок у місцевому „кулку". А вночі з 1. на 2. серпня прикрасили село червоними плякатами з написами: „Геть з збройною інтервенцією! Хай живе комсомол КПЗУ!"

Батюшка — поліційний аґент. Дня 8. серпня в луцькому окружному суді відбулася розправа проти відомого православного священика Неізвестного, що в свій час у с. Борохові стріляв до юрби селян, які прийшли до нього з домаганням, щоби він залишив село. Неізвестний нераз нападав на селян з лайками і револьвером, а на розправі в городськім суді за подібну авантуру назвав себе аґентом поліції. Тому його оборонець на згаданій розправі 8. VIII. поставив свідкові, аґентові поліції, запит, чи правда, що Неізвестний служить у поліції? Свідок відповів, що властиво батюшка не є аґентом, але є в контакті з поліцією і інформує її про протидержавні елементи, себто є льояльним громадянином. Неізвестного обвинувачував один з селян учасників юрби, якого батюшка ранив і він довго лікувався. Суд Неізвестного уневиннив. Мотивація: він стріляв у власній обороні. Треба додати, що церковна влада забрала Неізвестного з Борохова, але не залишила доброго „русскаго человека" без шматка хліба, — дала йому посаду дяка. Отже Неізвестний не втратив виглядів стати ще добрим душпастирем українських духових овечок.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 14. СЕРПНЯ 1933.

Д-Р ІВ. НІМЧУК.

Українці і відсіч Відня 1683 р.

Вступні уваги.

Багато-багато українських памяток, слідів нашого великого минулого, нашої старої культури, розкинено на чужині, особливож по великих осередках, столичних містах ріжних европейських держав. Знайдете українські памятки й у великих замках-палатах, і в старих церквах, і в численних музеях, книгозбірнях, товариствах, і в приватних домах чужинців. Памятки ті представляють нераз першорядну вартість для історика нашого минулого, нашої культури, побуту, наших взаємин із ближчими й дальшими сусідами, вони можуть прояснити нам неодну світлу сторінку з нашої бувальщини, видвигнути з пороху забуття неодну визначну українську індивідуальність, нагадати неодно гарне діло, неодин добрий почин українського духа, українських рук. А передовсім памятки ті є пречистим доказом на те, що ми стара культурна нація, що наші звязки з Заходом були все живі й ніколи, навіть у часах найбільшого лихоліття, не переривалися, що ми черпали безпосередньо з Заходу, але й впливали безпосередньо на Захід, — словом, що культурно-історична традиція у нас велика і славна. На превеликий жаль — якже мало знаємо ми про ті наші памятки на чужині, як мало ними цікавимося! Бо хоч українські памятки на чужині густо-часто в чужій — московській і польській — шаті, то це ніяк не може і не сміє оправдати нашого незацікавлення ними, нашої байдужности до тих дорогоцінних скарбів українського духа й української творчости.

Між великими европейськими осередками одно з перших місць щодо багацтва українських памяток та українських традицій займає столиця Австрії — **Відень**. Не диво. Адже Відень мав з давніх-давен живі звязки з українськими землями, зокрема з Галицько-Волинською Державою, а з хвилиною прилучення до Австрії Галичини (1772) й Буковини (1775) став і столицею для значної частини українського народу. В нім зосереджувалися ріжні центральні уряди й установи, що рішали багато преважних справ для нашого народу, в нім відбувалися ріжні конгреси, зїзди, вистави, в нім основано численні музеї, книгозбірні, архіви для цілої території великої колись держави, в нім стояли залогами українські полки, в нім радив парлямент, у якім були й українські представники, у Відні основано вкінці й численні товариства, організації, установи самих українських громадян, яким доля присудила жити в тім місті. Про найновіші часи нема що й згадувати: всім нам ще в памяти та велика филя української воєнної еміграції з Галичини й Буковини, що залила була собою Відень, а свідками української повоєнної еміграції з усіх українських земель, яка в значній частині опинилася також у Відні, є ми ще по нинішній день. І всі люди Української Землі: чи це були постійні мешканці Відня, чи випадкові подорожні, чи ті, що приїздили туди на студії, для порятування здоровля, для військової служби і т. д., і т. д., чи вкінці українські політичні еміґранти — всі вони лишали там по собі сліди свого перебування, памятки нашого побуту, нашої культури, старіючись не рвати вже ніколи раз навязаної нитки з тим могутнім культурним центром. Так воно було від найдавніших часів, те саме можна бачити й нині.

*

Помітніші взаємини з Австрією мала вже галицька династія Ростиславичів, а саме з династією Бабенберґів, які резидували спершу в Мельку, звідки перенесли свою столицю до Відня, що був після римських часів славянською оселею. І так у давніх літописах можна прослідити звязки між галицьким князем Ярославом Осмомислом та австрійським Гайнріхом Язомірготтом, що зробив Відень містом і поклав основи під церкву св. Стефана. А галицько-волинська династія Романовичів удержувала вже з Бабенберґами дуже живі взаємини. Найважнішою подією в тих обопільних взаєминах, їх завершенням, був шлюб Романа, сина галицького короля Данила, внука Романа Великого, з Гертрудою з Бабенберґів, що мав місце 1252 року (саме в часі оснування Львова). Тому, що це дуже цікава історія, згадаємо про неї кількома словами.

В 1246 р. вимерла австрійська династія Бабенберґів. За спадщину її розпочалася війна між сусідами, передовсім між угорським королем Белею і чеським королем Оттокаром. Коли Оттокар завоював австрійські краї й утворив таким чином величезну державу від Судетів аж до Адрійського Моря, занепокоєний тою загрозою Беля запросив собі на поміч галицького короля Данила. Данило був тоді володарем могутньої, добре укріпленої і загосподарованої держави, тож не диво, що його поміч була для

Чистка? Серед „певчого" табору переполох. Уперто деякі перелякані „певні" люди твердять, що редукція, яка вже тут ведеться від деякого часу і буцімто має змінитися, в першу чергу торкнеться неполяків і, як кажуть, заченить і цих „певних" людей. Ці-ж самі люди шипять чутки, що залишаться тільки ті, що старять чутки, що залишаться тільки ті, що стануть католиками... Зрештою, це зрозуміла річ. Не сьогодні — завтра так воно, мабуть, і буде, бо коли „мурин зробив своє діло — мусить відійти". Деякі вже одержали виповідження посади, як напр. у магістратах і інших установах. У повітах іде заміна війтів українців на поляків і то навіть „заслужених" українців (на Дубенщині), найближчих співробітників б. посла Чуч-

Революція на Кубі.

ПАРИЖ, 12. 8. ПАТ. Агенція Ава повідомляє із Вашингтону, що Рузвельт чекає на відповідь, яку має прислати з Гавани амбасадор Куби Сінтас. Від відповіди залежить американська військова інтервенція. Державний департамент Зл. Держав противиться всякій інтервенції, зате військовий департамент розпочав приготування на випадок потреби вислати військо на Кубу. През. Рузвельт хоче, щоби Машадо зрікся президентури.

ГАВАНА, 12. 8. ПАТ. На основі інформації з міжнародних кол кубанський уряд зложив амбасадорові Зл. Держав Уельсові контрпропозицію, на основі якої Машадо має зректися влади в користь міністра війни генерала Ерера.

ГАВАНА, 12. 8. ПАТ. Причиною резиґнації президента Машадо було те, що більшість армії й ціла палатна сторожа відмовили послуху. Владу обняв генерал Ерара, провідник кубанських лібералів.

ПАРИЖ, 12. 8. ПАТ. З Гавани повідомляють, що кубанська армія приготовила повстання на всьому острові. Повстання почалося в твердині Кабана недалеко столиці, відки через радіо візвали до повстання всі відділи армії. Відділ в Кабані виступив чинно, звернув гармати на президентську палату. Генерала Герара візвали, щоби повідомив президента Машадо, що армія домагається уступлення президента задля політичного мира на Кубі та запевнення інтервенції Зл. Держав. През. Машадо одержав ультимат до год. 12. вполудне. Населення повідомили, що президент прнобіцяв зробити це протягом найближчої доби або 48 годин і що іменують тимчасового президента.

ГАВАНА, 12. 8. ПАТ. У трамваю, що віз поліцію та вірних урядові вояків, вибухла бомба, що була скрита під лавкою. Було 4 вбиті, 25 ранених.

Державний секретар Ферара сказав, що кабінет досі не подався ще до димісії. Кубанська контрпропозиція, яку мають переслати урядові Зл. Держав, передбачує негайну відпустку през. Машада. Коли цю контрпропозицію приймуть, проголосять президентового наслідника, якого вже вибрали. В цьому часі керманичем провізоричного уряду буде теперішній міністр війни ген. Герера. Така полагода справи не подобається армії, яка домагається уступлення Машада та переведення до 60 днів нових виборів, бо колиб Машадо пішов на відпустку, його наслідник виконував би зладу неозначений час.

НЮЙОРК, 12. 8. ПАТ. „Геральд Трібюн" повідомляє, що до кубанських повстанців прилучилася головна морська кватира в Кастільо Пунта. Один із провідників революції сказав, що збере військо внутрі краю, щоби збільшити повстанчі ряди. Здобуття Кастельо деля Фуерца доставило повстанцям багато муніції.

ВАШИНГТОН, 12. 8. ПАТ. Повідомляють з Гавани, що тамошній гарнізон збунтувався і президент Машадо втік, як кажуть, до Колюмбії.

З Льондону дійшли вістки, що коли на палату президента звернули дула гармат, през. Машадо вислав три свої дочки в невідомому напрямі, а опісля сам утік до Кампо Колюмбія, де є війська, вірні президентові. Досі нема потвердження вісток про уступлення през. Машада.

Каторжні роботи в Німеччині.

БЕРЛІН, 12. 8. ПАТ. Всіх інтернованих в концентраційнім обозі в Бресляві числом 343 осіб вислано до Берґеморс над голяндською границею, звідки вивезуть їх до великого концентраційного табору під Оснабріком. Бреславський табор ліквідують задля ощадности, а також, щоби використати працю інтернованих при роботах над осушенням багон в північній Німеччині.

НІМЦІ ЇЗДИТИМУТЬ ЛИШЕ НІМЕЦЬКИМИ КОРАБЛЯМИ.

ЛЬОНДОН, 12. 8. ПАТ. Із Берліна повідомляють, що німецький уряд видав розпорядок, який внеможливить німецьким горожанам користуватися якиминебудь морськими лініями, що не належать до німецьких фірм. Розпорядок цей викликає поважне затрівоження серед голяндських, данських, норвеських і т. п. корабельних товариств, а передовсім серед англійських, які на основі англійсько-німецької торговельної умови з 1924 р. домагатимуться від британського уряду, щоби в тій справі інтервеніював у Берліні.

ПОЖЕЖА ФАБРИКИ.

ЕСЕН, 12. 8. ПАТ. У найбільшій в світі фабриці линв на голяндській прикордонній смузі у Вляндінген вибухла пожежа. Вся фабрика згоріла. Втрат є більше як на пів міліона голяндських ґульденів.

ФРАНЦУСЬКІ ВІЙСЬКА ОБСАДИЛИ ГРАНИЦЮ.

ПАРИЖ, 12. 8. АТЕ. З Мільгавзену повідомляють, що на домагання населення погранича, занепокоєного випадками нарушення гітлерівцями німецько-французької границі, важніші граничні місцевости обсадили французькі війська. Всі мости на Рені находяться теж в руках французьких відділів.

Виїмковий стан в Естонії.

ТАЛІН, 12. 8. ПАТ. З огляду на поширювання вісток та доконування актів, що загрожують публичному спокоєві, естонський уряд оголосив виїмковий стан. Всі комбатантські й соціялістичні організації розвязано. Загострено контролю преси і публичних зборів.

ҐЕН. БАЛЬБО НА БОРОТЬБІ БИКІВ.

Катастрофа гидропляну шефа штабу іт. військ. летунства.

В останній день свого побуту в Лісбоні ген. Бальбо був на боротьбі тореадорів із биками, яку еспанський уряд уладив спеціяльно в честь італійської ескадри. Ген. Бальбо запросив до своєї льожі двох тореадорів; одному дав свій револьвер, другому папіросницю. Тореадори дали ґен. Бальбо вухо вбитого бика, що мовляв приносить щастя.

До Остії біля Риму відлетіла ескадра в суботу в год. 6.10 рано. Рівночасно з телеграмою про старт Бальбової ескадри прийшла до Риму вістка про катастрофу гидропляну ген. Валле, шефа штабу італійського військового летунства. Ґен. Валле відлетів на днях із Риму до Лісбони на стрічу ґен. Бальбо. Тепер вертався з ескадрою ґен. Бальбо до Риму. Біля Валенсії мусів осісти на воді. При цьому гидроплян перевернувся, а 7 осіб, м. н. ґен. Валле, були ранені.

ЛЬОНДОН, 12. 8. ПАТ. Згідно з одержаною тут радіотелеграмою, італійську ескадру, що вистартувала нині в год. 6.10, бачили над Картаґіною в год. 12.20.

ДИПЛЬОЖАТИЧНІ КВАСИ З ПРИВОДУ ІТАЛІЙСЬКОЇ ЕСКАДРИ.

ПАРИЖ, 12. 8. ПАТ. Французьку опінію заскочило неприємно рішення ґен. Бальбо вертати зі своєю ескадрою з Лісбони просто до Риму, не задержуючись на французьких водах. До т. зв. ставу Бер під Марсилією, де мала спуститися італійська ескадра, злетілося вже поверх 200 приватних аеропляні́в, що мали вилетіти назустріч ґен. Бальбо. На березі збудовано ганґар зі 105 кімнатами для гостей. Зміна рішення команданта ескадри була наказана з Риму. Французьке міністерство летунства, запрошуючи ґен. Бальбо безпосередно, а не за посередництвом Ке д'Орсе (міністерства закорд. справ) промахнулося супроти дипльоматичного звичаю, на що теперішній італійський уряд дуже вразливий.

По широкому світі.

— Над північною Чехією кружать майже щодня німецькі аеропляни, викликуючи гострі протести в пресі та серед громадянства.

— Рабін Йонас Віде, голова рятункової кампанії в користь німецьких жидів, повідомив, що досі зібрано міліон долярів на 2-міліоновий фонд для жидів, переслідуваних в Німеччині.

— Гітлерівська преса оголошує „чорну листу" німецьких жінок, що показуються прилюдно в товаристві жидів.

— В японській армії викрито комуністичну організацію, наслідком чого арештовано коло 100 осіб, між ними кількох вищих старшин.

— Ірляндський міністр справедливости заборонив похід, який орґанізація синіх сорочок заповіла в Деблінї на неділю.

— Французькі летуни Кодо та Россі дістануть за свій рекордовий лет міліон франків, яку то нагороду визначило міністерство летунства.

— Будапештенський „Аз Ешт" твердить, що Франція поробила нові військові заряджения на німецькому кордоні та що Делядіе виповість пакт 4-ох.

Турне української пісні.

Поїздка хору українських богословів.

Відновлюючи стару традицію славних богословських хорів, що виїздили з концертами зі Львова на цілі ферії, почав хор українських студентів-богословів зі Львова під дир. Вол. Жолкевича низку концертів у підльвівській окрузі. Концерти ці присвячені Маркіянові Шашкевичеві з нагоди ювилейного його року та крім хорових продукцій мають ще соля тенорові і скрипкові, реферат про Шашкевича і деклямації.

Найближчі відвідини того хору заповіджені: 13. ц. м. у Гряді, 15. у Замарстинові, 17. на Знесінні, 19. в Миклашові, 20. у Винниках, 22. на Личакові, 24. на Клепарові, 27. у Підберізцях, 28. у Підбірцях і 30. у Т-ві „Зоря" у Львові.

Сподіємося, що українське громадянство привитає щиро думку традиційного турне української пісні і своєю приявністю на концертах покаже свою прихильність до таких імпрез.

Белі дуже бажана, бо вона могла вирішити цілий той спір у його користь. Знаючи це, Данило рішився виступити проти чехів, але за свою поміч зажадав частини спадщини по Бабенбергах. Беля згодився на це домагання, наслідком чого зложено договір, на основі якого другий син Данила Роман мав подружитися з княгинею Гертрудою, сестрою австрійського герцога Фридриха, спадкоємницею Бабенбергів, і заняти австрійський престол.

Роман приїхав справді до Австрії і в замку Гімберг[1]) під Віднем відбувся на весну 1252 р. його шлюб з Ґертрудою. Там-же уложено трактат, у якім Беля зобовязався помагати Романові здобути собі Австрію. Так отже династія Романовичів мала обняти в посідання одну з найважніших країн середущої Европи.

Одначе з великих плянів великого Данила не вийшло нічого: відібрати австрійські землі від Оттокара не вдалося. Правда, галицькі військa, що по пляну мали вдарити на Оттокара з півночи, справилися добре зі своїм завданням: вони заняли Шлеськ, здобули Опаву й пустилися на Моравію. Одначе іншим союзникам не повелося і це припечатало долю Романа, який по короткім побуті у Відні перебував з жінкою в Гімбергу і не хотів за ніщо в світі миритися з Оттокаром. Почалася облога Гімбергу, в замку настав голод. Галицька літопись оповідає, що поживу для Романа й Ґертруди приносила тайком якась жінка аж з Відня, прокрадаючись через війська чеського короля. Тоді Роман за порадою Ґертруди перекрався також тайком через ворожі сили і поїхав до батька за підмогою. Але тимчасом союз противників Оттокара (Угорщини й Баварії) розбився і Данило не міг уже дати Романові ніякої помочи[2]). Небавком (1282) австрійські землі обняла в посідання династія Габсбурґів.

Траґічна була доля подружа Ґертруди з Романом. Австрійська княгиня не хотіла їхати з чоловіком до Галичини й лишилася у своїй країні; по війні дістала маєтність у Стирії і там жила до кінця життя. Від Романа мала вона доньку Марію, що вийшла замуж за хорватського бана, Стефана IV. Роман, повернувши до Австрії, виїхав на Литву, де дістав від литовського князя Новгородок і пізніше оженився вдруге з донькою волковийського князя. На Литві теж закінчив він життя, убитий, здається, серед бою около 1258 р. Поховали його в Холмі, в катедрі Богородиці[3]).

У Відні багато памяток по Бабенберґах, є між іншим вулиця їх імени, є й відповідний напис на домі (I., Ам Гоф 2), де колись був їх двір і де якийсь час жив наш Роман. А хоч широкий віденський загал про розказані вище події мало що знає, то для нас, українців, будуть вони все одною з цікавіших сторінок нашої історії.

[1]) Імбрг, Імеперк у нашій літописі; мабуть нинішній Кльостернайбург, бо там був найближчий Відневи старий замок Бабенбергів.

[2]) М. Грушевський: Історія України-Руси. Т. III. (2-е вид.) Львів 1905, стор. 75—76.

[3]) Пор. Д-р І. Крипякевич: Український князь на австрійськім престолі. Календар-Альманах „Кріавого Року". Відень 1917. ст. 119—120.

Виловлюють червоних.

БЕРЛІН, 12. 8. ПАТ. Поліційна протикомуністична акція, що триває від довшого часу, довела до арештування в Гамбурзі 23 осіб, які належали до нелегальних організацій червоного фронту, червоної фльоти і т. п. В околицях Гамбурга переведено 7 дальших арештувань і сконфісковано багато пальної зброї військового типу. В нічній обливі взяло участь 500 поліцистів і 400 членів помічної поліції. На одному передмісті Берліна задержано сьогодні 30 комуністів, яких інтерновано в концентраційному таборі. Багато обтяжного матеріялу знайдено у Віртембергії, де арештовано цілу управу комуністичної партії. Одночасно в Гетінгені інтерновано б. ляндрата Енеке, зятя б. президента республики Еберта.

Арештування академиків.

З Харкова повідомляють, що на домагання ради народніх комісарів на Україні ДПУ арештувало 28 членів Української Академії Наук та студентів вищих шкіл за протидержавну роботу. У звязку з тим голову академії, його заступника й секретаря академії усунено з уряду.

—o—

ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКА УМОВА В СПРАВІ СУСП. ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

ВАРШАВА, 12. 8. ПАТ. 11. серпня наступила виміна ратифікаційних документів умови про суспільне обезпечення між Польщею та Німеччиною, яку підписали в Берліні 11. червня 1931. Умова управильнює справи, звязані з виплачуванням горожанам одної держави чинитьб в усіх сусп. обезпечень другої держави. Входить ця умова в життя 1. жовтня ц. р.

—o—

НОВИНКИ

— **Додаткові вписи до шкіл.** Шкільна міська рада у Львові повідомляє, що додаткові вписи дітей у шкільному віці до львівських народних шкіл відбуватимуться 18. і 19. серпня ц. р. Батьки, які не записали би в цьому речинці своїх дітей до районової школи, наражують їх на неприняття їх до тих шкіл і перенесення до одної з віддалених шкіл сусідніх районів. Наука починається в школах 21. серпня (понеділок).

— **Ревізія.** В мешканні п. Юрія Мамчака при вул. Шайнохи ч. 2. перевела поліція ревізію, глядаючи за нелегальними друками ОУН. Як відомо, п. Мамчак є одним з активних провідників лугової організації. Розуміється, нічого нелегального не знайшли.

— **Ліцитація Українського Нар. Дому в Холмі.** В найближчому часі має відбутися ліцитація недокінченого Українського Нар. Дому в Холмі, що є власністю розвязаного люблинським воєвідством Т-ва „Рідна Хата". Рекурс управи Т-ва до міністерства внутрішніх справ, що відкликувався від рішення воєвідства, лежить у тому міністерстві від 3 літ неполагоджений. Власник дому, Т-во „Рідна Хата", від 3 літ припинене у своїй діяльности, не має змоги управляти своїм майном і викінчити будову того дому, який нищиться щораз більше. А тепер за довг в сумі 2.000 золотих, затягнених на будову дому, дім той виставлено на ліцитацію. При тому слід зазначити, що хоч Український Нар. Дім у Холмі є гіпотечною власністю Т-ва „Рідна Хата", то компетентні польські чинники в Холмі не криються з тим, що бажалиб у ньому примістити або міський шпиталь (венеричний), або якісь польські установи. А не треба забувати, що дім той збудували виключно з дрібних жертв українських селян, робітників та інтелігентів.

— **До замітки п. н. „Білий крук".** В часописі „Діло" появилася вчора нотатка п. з. „Білий крук" про похорони б. старшини Гал. Армії Ярослава Лопатинського. З неї виходило би, що бувші товариші — старшини Гал. Армії занедбали взяти участь у похоронах. Тому заявляю, що ніхто з поміж нас не знав про смерть бл. п. Лопатинського, а навіть ніхто з нас не знав, що він хорів і що мешкав у Львові. Як усім померлим товаришам віддавали ми завсіди останню прислугу, так булиб віддали її також і бл. п. Лопатинському, колиб нас був хтось про його похорони повідомив. — **Юліян Шепарович.**

— **„Всесторонньо здібний".** В останньому (15-му) числі „Бюлетину польсько-українського" находимо таку замітку: „Вядомосці літерацке" ч. 32. приносить звістку, що польська Комісія пропаганди театрів і мистецтва на останньому конкурсі літературних творів на 27 наді-слання творів першу нагороду признала якомусь Авенірові Коломийцеві зі Львова, який скрився під гаслом „Старт". Знаємо — пише „Б. П.-У." — панка з тим самим іменем і назвою теольогії, колись росіянин, потім українець. Пробував щастя в українській літературі на сторінках „Літ.-Наук. Вістника" д-ра Донцова, вдаючи тоді загорілого націоналіста. Після того швидко перекинувся до більшовицьких „Нових Шляхів", видаваних у Львові А. Крушельницьким. Коли припинились „Нові Шляхи", А. Крушельницький почав видавати місячник „Критика" того самого напрямку, що й „Нові Шляхи". Повний хисту п. Авенір Коломиєць виступив у „Критиці" вже як чоловий „публіцист", бо в міжчасі встиг оженитися з донькою свого шефа. Співпраця в „Нових Шляхах" не перешкоджала Коломийцеві пильно студіювати православну теольогію: він умів погодити це. Чи той самий Авенір Коломиєць зі Львова, гасло „Старт", сягнув тепер за лаврами у „буржуйській" польській літературі? Якщо так — то це всесторонньо здібний Коломиєць!".

— **Ювилейні свята у Відні.** Ювилейний Комітет у Відні подав програму торжеств підчас свят у 250-ліття перемоги над турками. Дня 6. вересня ц. р. Служба Божа в катедрі св Стефана; 7. і 8. вересня наради в робітничих товариствах; 8. вересня вечором святочне відкриття „Католицького Дня" на площі Карла; 9. вересня вечором велике спільне зібрання делегатів; 9. вересня в год. 15. велике зібрання на стадіоні, рівночасно великий день хліборобів. Того самого дня зібрання дітей на площі Карла; 9. вересня вечором велика релігійна маніфестація мущин з походом до церкви св. Стефана; 10. вересня передполуднем Служба Божа в Шенбруні; пополудні зібрання молоді на стадіоні; 11. вересня студентська академія й торжество жінок; пополудні два святочні зібрання, вечором в год. 23. державний обхід на „Гельденпляцу" з ілюмінацією; 12. вересня передполуднем Служба Божа на Каленбергу й торжественний акт на „Гельденпляцу" 12. вересня пополудні 3 великі торжественні зібрання, вечором богослуження. Від 13. вересня прогульки в околиці, на Дунаю і т. д.

— **Шкільні знижені білети.** Дирекція електричного трамваю у Львові повідомляє, що шкільна молодь може користуватися зниженими абонаментовими білетами вже від 20 ц. м. Шкільні абонаментові білети важні від 20. до кінця серпня, можна купувати по ціні 2 зол. в трамваєвих касах. При закупні білетів треба предложити нову фотографічну знимку з потвердженням шкільної управи (на відворотній стороні), що учень (-ниця) записана на шкільний рік 1933-4. Студенти вищих шкіл можуть користати зі знижених абонаментових білетів щойно від 1. жовтня ц. р. а до того часу можуть набувати знижені білети по 15 с. за предложенням леґітимації з 1932-3 р.

— **Хто виграв на льотерії?** Третього дня тягнення 4 кляси 27 Держ. Клясової Льотерії головніші виграні впали на такі числа: **20.000 зол.** на ч. 84548*. **10.000 зол.** на ч. 21480, 116.036. **5.000 зол.** на ч. 32060, 63644, 72918, 94114. **2.000 зол.** на ч. **32782***, 47659, 116299, 140609. **1.000 зол.** на ч. 19452, 31744, 45949, 66497, 68282, **69652***, 11004, 121982, **135001***, 137982, 149129, 151512, 153546. **500 зол.** на ч. 28935, 43362, 73574, 78998, 90927, **97892***, 98587, **105650***, **111104***, 120222, 122607, 136692, **139206***. **400 зол.** на ч. 4345, 11664, 13425, 20948, **21076***, 23960, 28611, 39438, 40474, 50282, **52564***, 56864, 59478, **78789***, 80494, 82145, 93484, 100388, 104854, 113015, 112025, 115711, **133953***, 143776. Зірки при числах означають, що на даний льос впала крім виграної ще премія.

— **Еміграційний рух.** Напротязі місяця травня ц. р. виїхало з Польщі до ріжних европейських і американських країв 613 осіб. В червні ц. р. було 550 емігрантів.

— **Скаженина у Сх. Галичині.** В ріжних повітах Сх. Галичини ширится сильно скаженина не тільки серед псів і котів, але й худоби. Показилися корови та коні, покусані скаженими псами, а в одній селі львівського повіту сказився бугай. Санітарна влада повинна взятися до гострої боротьби з тою надзвичайною пошестю, що загрожує життю та майнові людей.

— **Наслідки спеки.** Одного громадянина в Коломиї спаралізувало на цілому тілі наслідком сонішного удару. В іншому домі (при вул. Львівській) збожеволів 22-літній слуга Василь Мельничук, заживши за велику дозу медицини, приписану лікарем на сонішній удар. Крім того були в Коломиї два випадки сонішного удару.

— **Велика пожежа** постигла село Бринці Церковні коло Вибранівки пов. Бібрка. Згоріло 9 господарств, в цьому 40 будинків, багато збіжа, сіна, дробу, худоби і т. п. Погоріли найбогатші господарі, які підозрівають, що хтось їх підпалив.

— **Львівська хроніка.** У Львові арештовано Марка Ерльбавма, що представляючись за поліційного агента, вимушував від людей хабарі. — В бюрі „Орбісу" при пл. Марійській вкрадено серед натовпу журналістові Ем. Іглеві портфель з готівкою 340 зол.

— **Краєва хроніка.** У Вовчатичах пов. Бібрка Стах Семигинівський розрубав сікачем голову свому швагрові Кухарському в часі сварки з мамою. — У Збаражі арештовано Івана Присяжника, що вломився до склепу Народної Торговлі і вкрав ріжні товари вартости 182 зол. — По селах Збаражчини волочиться скажений пес, що покусав кілька осіб та багато псів. — Передмістя Дрогобича навістила язва мишей, що роблять велику шкоду в яринних городах.

— **Кулі в тілах летунів.** На основі ексгумації й обдукції тіл литовських летунів Даріюса і Ґіренаса, що погибли трагічно на німецькій території, перелетівши з Америки Атлянтик, литовська преса подає сензаційні інформації. В грудях одного летуна лікарська комісія знайшла три крісові кулі. На думку литовської преси, нема вже ніякого сумніву, що літак „Літуаніка" зістрілили німці, отже литовська дипльоматія повинна витягнути з того консеквенції.

— **Грім ударив у 150 дітей.** В часі бурі, що шаліла над Гувіль сір Мер, де розташувалася діточа кольонія з околиць Парижа, вдарив грім у групу 150 дітей, що робили руханкові вправи в полі. Двоє дітей та їхній опікун згинули на місці, а 17 дітей грім легко поразив.

— **Поля Неґрі виходить знову замуж.** На днях відбудеться вінчання знаної фільмової артистки Полі Неґрі з американським міліонером Мек Корміком, власником одної з найбільших на світі фабрик рільничих машин. Він має 62 роки, але піддався недавно відмолоджуючій курації, а вона дійшла вже до 35 літ. Як відомо, є це полька зпід Варшави і називається властиво Апольонія Халупец. Досі виходила вже три рази замуж, щоби незабаром розвестися. Останнім її чоловіком був кавказький князь Мдівані.

—o—

СПОРТ.

УКРАЇНА — РЕСОВІЯ.

Змагання України з Ресовією за вхід до Окружної Ліги відбудуться в неділю 13. ц. м. у Ряшеві.

БІБРКА. У. С. Т. (ХОДОРІВ) — ОРЛЄНТА (БІБРКА) 4:2 (0:1).

Гарна гра ходорівської української дружини, що в змаганнях за мистецтво Ц-кляси перемогла на чужому ґрунті сильного противника, здобуваючи собі загальне признання за гру амбітну і при тому ведену весь час „фер". Перемога У. С. Т. була тут свого роду сензацію.

БІЛГОРОД. ЮГОСЛАВІЯ — ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА 2:1 (0:0).

Сензаційна перемога югославян над чеською репрезентаційною одинацяткою.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Театри нечинні з причини ферій.

Кіна.

АДРІЯ: „Пачкарі“.
АПОЛЬО: „Анджеліка“ (Зуз. Мервіль).
АТЛЯНТИК нечинне до 15. серпня ц. р.
КАСІНО: „Надувальський та Ска“.
КОПЕРНИК: „Сміх у пеклі“, „Кон і Келлі в тарапатах“.
МАРУСЕНЬКА: „Сміх у пеклі“ „Кон і Келлі в тарапатах“.
МІРАЖ: „Фліп і Фляп“, „Олірі Париж“.
МУЗА: „Тайний детектив“.
ПАЛЯС: „Переслідувана долею“.
ПАН: „Чоловік малпа“.
ПАСАЖ: „Пат і Паташон на зальотах“, „Герой кровавої арени“.
СТИЛЕВЕ нечинне з приводу реконструкції.
ХИМЕРА: „Сальто мортале“ та комедія „Заздрісний шофер“.
УТІХА: „Великоміські вулиці“ та ревія.

Закордонне радіо.

Неділя, 13. серпня 1933.

Бресляв (325) 15.20 Стара й нова музика на гітару. 20.00 Серенади на трубні інструменти; **Міляно** (331,4) 20.30 „Ноцце Істріяне“ оп. Смареліа; **Брно** (341,7) 17.30 Пісні; **Гельсінгфорс** (368,1) 11.25 Пісні; **Ляйпціґ** (389,6) 17.00 Пісні в супр. лютні, 18.30 Ґріґова соната ч. 2 на скрипку та форт.; **Букарешт** (394,2) 20.00 Оп. арії (спів); **Білгород** (429,7) 22.50 Нар. пісні; **Рим** (441,2) 17.15 Концерт; **Прага** (488,6) 20.35 Пісоньки волоцюг, 21.00 Концерт; **Відень** (518,1) 12.40 Симф. концерт; **Харків** (937,5) 9.00 Музика, 10.00 Концерт для дітей, 13.50 Трубна орхестра, 15.00 Квартет, 17.40 Авдиція, 18.30 Популярний концерт.

Понеділок, 14. серпня 1933.

Бресляв (325) 21.20 Фортепян; **Міляно** (331,4) 22.15 Музика; **Штутґарт** (360,6) 21.30 Пісні, марші, рецитації; **Гельсінгфорс** (368,1) 19.50 Спів; **Білгород** (429,7) 18.00 Спів; **Рим** (441,2) 20.45 „Дон Хуан“ оп. Моцарта; **Прага** (488,6) 19.55 Серенада Регара, 20.20 Шведські пісні; **Відень** (518,1) 20.30 „Мікадо“ оп. Сулівена; **Будапешт** (550,5) 17.30 Фортепян; **Харків** (937,5) 9.00, 15.00, 18.00 Концерт, 19.00 Муз. літ. з „Березіль“.

Львівське радіо.

Неділя, 13. серпня 1933.

11.00 Трансм. зі Зальцбурга: Фестіваль і концерт присвячений творам І. Штравса. 12.50, 15.20, 22.45 Грамофон; 13.00 Концерт радіоартистів; 15.05 Балачка про вівці; 15.40 Практичні користи з нових законів і розпорядків; 16.00 Для молоді: Що чувати в світі? (Вінавера); 16.15 „Як Павло Кукіль став корабельником“; 16.30 Спів (Янина Гупертова); 17.00 Чому робітниці повинні занятися спортом?; 17.15 Концерт польської нар. музики (білоруські й литовські пісні); 18.00 Грамофон, Сільва рерум, 19.00 „Украдений лист“ Едг. По; 19.40 Почт. технічна скринька; 20.00 Концерт (музика, спів); 21.00 „На веселій львівській хвилі“; 22.00 Танкова музика; 22.25, 22.26 Спортові вістки.

Понеділок, 14. серпня 1933.

7.00—7.50 Ранішня авдиція; 12.05, 12.35 Орхестра; 14.55, 15.15, 19.05, 22.45 Грамофон; 16.00 Концерт; 16.35 Арії, пісні (Тадей Лучай, бас); 17.00 Фр. балачка; 17.15 Легка й джезова музика; 18.15 Перебудова рільного устрою; 18.35 Спів (Ст. Рой, тенор); 19.40 Фейл.: „Світ стає щораз молодший“; 20.00 Трансм. з Варшави: „Наполеон і Тересіна“ оп. О. Штравса, В перерві спортові вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

За доляра платили у Львові на приватній біржі 6.55—6.56 і пів. Банк Польський платив 6.50. За золоті доляри платили 9.04 і пів. Німецька марка 2.12, англ. фунт 29.60, золотий рубель 4.79.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 12. VIII.: масло 2.70, молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 3.— зол. Тенденція на масло, сметану, яйця удержана, на молоко слаба.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. таріфа 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	28·—	28·50
Пшениця збірна	27·—	27·50
Жито одноціле	18·—	18·25
Жито збірне	17·50	17·75
Ячмінь двір. одноцілий	13·—	13·50
Ячмінь на мливо	12·—	12·50
Овес галицький	11·—	11·50
Овес замоклий	10·—	10·50
Овес збірний	8·50	9·—
Кукурудза краєва	17·—	18·—
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	18·—	20·—
Фасоля колірова	13·—	14·50
Фасоля краса (з мішк.)	16·—	16·—
Горох пів-Вікторія	27.—	29·—
Горох полевий	20 —	22·50
Бобик	10·—	10·50
Вика чорна	8·50	9·—
Вика сіра	6·50	7·—
Сіно солодке прасов.	6·50	7·—
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	13 50	14·—
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·50	8·75
Висівки житні	6·25	6·50
Висівки пшеничні	7·75	8·—
Пшоно	28·—	29·—
Просо краєве	28·—	29·—
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. зв.	85·—	90·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—
100 кг. льоко Львів	**від**	**до**
Пшениця двірська	9·50	30·—
Пшениця збірна	27·50	28·—
Жито одноціле	20·—	20·25
Жито збірне	19·50	19·75
Ячмінь на мливо	13·25	13·75
Овес двірський	12·50	13·—
Овес двірський замокл.	11·50	12·—
Овес збірний	10·—	10·50
Мука пшен. люксусова	56·50	57·—
Мука пшен. 65 проц.	54·—	54·50
Мука житня тип уряд.	34·—	34·55
Висівки житні	6·50	6·75
Висівки пшеничні	8·—	8·25
Крупи ячмінні грубші	28·—	30·—
Пшоно ч. 1	38·—	40·—
Пенцак ч. 10	28·—	30·50
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·—

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Монастир С. С. Василіянок в Яворові отвирає з початком шк. року 1933/34 І. клясу дівочої гімназії нового типу. Управа заанґажувала добрі учительські сили, заведення виняйнуване гарно у всілякі научні середники (кабінети, бібліотека, тощо) є гарна руханкова саля, великий город з окремою площею до забав, ріка до купелів. Сестри ведуть Інститут, в якому учениці можуть мати недороге й здорове приміщення. В місті є наш Музичний Інститут з правом прилюдности а клясою фортепяну, скрипок та сольоспіву. Нехайже наше громадянство підопре нову школу, щоби по причині замалої скількости учениць вона силою факту не мусіла зліквідуватися й ми не втратили дозволу на відчинення школи, який сьогодня так тяжко добути. 173 2—3

В нововідкритій Бурсі ім. Митр. Андрея Шептицького у Львові (вул. Театинська 10) є ще вільні місця для учеників середніх згл. VI. кл. вселюдних шкіл, на котрі можна зголоситися перед початком шкільного року. 183

Дівоча гімназія „Рідної Школи“ у Львові, поміщена від 10. серпня ц. р. **при вул. Валовій ч. 4. II. поверх,** приймає зголошення до вступних іспитів до І-ої кляси гімназії нового типу та до кляс IV—VII. гімназії гуманістичного типу до 24. серпня ц. р. Вступні іспити відбудуться у днях від 21—25. серпня щодня в год. 8. рано. Початок шк. року 21. серпня ц. р. — Управа. 169 2—3

Українські шкільні книжки:

БУКВАР. Перша читанка для вселюд. шкіл 2.50
РУЧНА ДІТОЧА АЗБУКА . . . 0.35
ЧИТАНКА для II. кл. вселюд. шкіл . 2.50
ЧИТАНКА для III. кл. вселюд. шкіл . 3.00
ЧИТАНКА для IV. кл. вселюд. шкіл . 3.80
ЧИТАНКА для вищих кляс вселюдних шкіл 6.00

Матвійчук: ПЕРША КНИЖОЧКА ДО ЧИТАННЯ . . . 2.—
Степан Смаль-Стоцький і Федір Гартнер: ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ 4.40
Коцовський В. і Огоновський І.: МЕТОДИЧНА ГРАМАТИКА української мови для IV. кл. вселюдних шкіл 0.90
Квецінський К.: ПРИРОДОПИСНІ ПОГОВІРКИ І ЧИТАННЯ для III. відділу вселюд. шкіл . . 1.70
Квецінський К.: ПРИРОДОПИСНІ ПОГОВІРКИ І ЧИТАННЯ для IV. відділу вселюд. шкіл . . 3.70

о. Рудович І.: ІСУС У СЕРЦЯХ ДІТИЙ. Наука гр. кат. релігії для І. і II. кл. вселюдних шкіл . . 2.—
о. Рудович І.: БІБЛІЙНИЙ КАТЕХИЗМ гр. кат. релігії для вселюдних шкіл . . 2.10
о. Рудович І.: МАЛИЙ КАТЕХИЗМ 1.—
СЕРЕДНИЙ КАТЕХИЗМ . . 1.40
о. Лужницький Л.: МАЛА ЛІТУРГІКА гр. кат. церкви . . . 1.—
СПІВАЙМО! Збірничок пісень на два голоси для шк. молодіжи . 0.50
ЗБІРНИК НАРОДНІХ ПІСЕНЬ в укладі на три голоси для вжитку шкільн. хорів, зладив Ф. Колесса 1.60

I. РАХУНКИ для першого відділу вселюдних шкіл . . .
II. РАХУНКИ для другого відділу вселюдних шкіл . . .
III. РАХУНКИ для третього відділу вселюдних шкіл . . .
IV. РАХУНКИ для IV. кляси вселюдної школи . . .
РУСЕЦКІ: Математика (українська)
DEUTSCHE SPRACHLEHRE für Bildungsanstalten und zum Selbstunterricht (Німецька граматика для навчання в школах і для самонавчання
Лукіянович Денис: ЧИТАНКА ДЛЯ УЧИТЕЛЬСЬКИХ СЕМИНАРІЙ
Д-р Лукіянович Д.: УКРАЇНСЬКА ЧИТАНКА для І. і II. року уч. сем. польських . .
ПЕРША КНИЖКА навчання німецької мови для вселюд. шкіл
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том І.
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том II.
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том III.
Крушельницький А.: НА ПРОВЕСНІ ЖИТТЯ, Том IV.
МОРОЗЕНКО — оповідання Ч. І. і II. Татух Ст. — Зошити з взорами до науки україн. письма Ціна за 1 зош.
Барвінський А.: ВИІМКИ з укр. народ. літератури ч. V.
ВИБІР З УКР.-РУСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ч. І. . .
ВИБІР З УКР.-РУСЬК. ЛІТЕРАТУРИ ч. II. . . . . .

178 1—6

На „Рідну Школу“ замісць квітів на домовину бл. п. гофратової Кучеркевичевої складають Е. Алиськевичева і Н. Кулицька 10 зол.; дохід з „Чайного вечора“ в Дорі 20 зол. **Жертвам повені:** Омелян Назаревич, Яворів 9 зол.

ПРИЙМУ на станцію панночки в хаті. Глубока 21/II. Гриньовська

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

СТАНЦІЯ для шт. учеників або покій для панів побіч філії гімназії при Рутовського 16/III, дв. 16, до винайму. Вишинська. 182 1—1

ПАННОЧКА ДО СКЛЕПУ, яка добре презентується, вміє добре рахувати і добре обслугувати клієнтелю, з гарантією, потрібна від зараз. Зголошення до Адміністрації під „Склеп“. 179 1—1

3—4 ПАННОЧКИ-УЧЕНИЦІ найде вигідне і здорове мешкання з цілим удержанням, фортепян дома. Опіка і поміч в науці. Ольга Горошко, Львів, Личаківська 21. 180 1—3

ПРИЙМУ на мешкання з харчем учнів з інтелігентної родини. Тереси 2 ц. двері 12. 1—3

ПРИЙМУ учениці згл. учеників на станцію. Макарушкова, Пелчинська ч. 2/II п. 185 1—3

ВІЛЛЯ, 4 покої кухня, 170 сяжнів, початок Листопада, стайня, ґараж, 28.000, готівкою 23.000 золотих — Ігнат, Курковa 24. 174 а) 2—2

ВИНАЙМУ 2 покої кухня і 1 покій кухня, повний комфорт — Остроленцка 17 (бічна Потоцького). 174 б) 2-2

АДВОКАТСЬКИЙ аплікант з чотиролітньою ефективною адвокатською практикою, спосібний самостійно вести канцелярію, пошукує місця в адвоката. Винагорода скромна. Адміністрація „Діла“ — „Рутинований“. 162 2—2

СТАНЦІЯ для 3-ьох учениць (-ків) з окремим входом. Голуба 11 а, мешк. 6. 160 2—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошеневих.

1 мм одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . зол. 0.15
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоги „ 0·40
1 „ „ в тексті і новинках . „ 0·48
1 „ „ на першій сторінці . „ 0·55

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні по . . . . зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·08
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол.
„ „ 1/2 . . . . . .
„ „ 1/4 . . . . . .
„ „ 1/8 . . . . . .
Текстові сторони 50 проц. дорожче.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів